

KARTA PRZEDMIOTU

Nazwa przedmiotu w języku	polskim	Współczesne systemy polityczne i ruchy antysystemowe
	angielskim	Contemporary political systems and anti-system movements

1. USYTUOWANIE PRZEDMIOTU W SYSTEMIE KSZTAŁCENIA

1.1. Sekcja¹	Sekcja nauk społecznych
1.2. Dyscyplina²	Nauki o polityce i administracji
1.3. Forma kształcenia	Stacjonarna
1.4. Poziom kształcenia	Szkoła Doktorska
1.5. Osoba przygotowująca kartę przedmiotu	dr hab. Rafał Dudala, prof. UJK
1.6. Kontakt	rafal.dudala@ujk.edu.pl

2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PRZEDMIOTU

2.1. Rodzaj przedmiotu³	Przedmiot specjalistyczny w dyscyplinie
2.2. Język wykładowy	Język polski

3. SZCZEGÓŁOWA CHARAKTERYSTYKA PRZEDMIOTU

3.1. Forma zajęć⁴	wykład
3.2. Liczba godzin⁵	15 h wykładów / 15 h ćwiczeń
3.3. Miejsce realizacji zajęć	Zajęcia w pomieszczeniu dydaktycznym UJK
3.4. Forma zaliczenia zajęć	Egzamin (wykład), Zaliczenie z oceną (ćwiczenia)
3.5. Metody dydaktyczne	Wykład problemowy z prezentacją multimedialną, dyskusja kierowana, analiza przypadków, praca z tekstami źródłowymi, prezentacja projektów badawczych
3.6. Wykaz literatury	podstawowa - Caramani, D. (red.) (2023). Comparative Politics. Wyd. 6. Oxford University Press. - Antoszewski, A. (2016). Współczesne teorie demokracji. Wydawnictwo Sejmowe. - Sartori, G. (2005). Parties and Party Systems: A Framework for Analysis. ECPR Press. - della Porta, D., Diani, M. (2020). Social Movements: An Introduction. Wyd. 3. Wiley-Blackwell. - Capoccia, G. (2002). Anti-System Parties: A Conceptual Reassessment. Journal of Theoretical Politics, 14(1), 9–35. DOI: 10.1177/095169280201400103.

¹ Sekcja nauk humanistycznych, nauk społecznych, nauk ścisłych i przyrodniczych, nauk medycznych i nauk o zdrowiu, nauk o sztuce.

² Historia, językoznawstwo, literaturoznawstwo, nauki medyczne, nauki o zdrowiu, nauki o polityce i administracji, nauki prawne, nauki o bezpieczeństwie, pedagogika, nauki o komunikacji społecznej i mediach, nauki o zarządzaniu i jakości, nauki biologiczne, nauki chemiczne, nauki fizyczne, nauki o Ziemi o środowisku, sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki, sztuki muzyczne.

³ Przedmiot ogólny, przedmiot dziedzinowy w sekcji, przedmiot dyscyplinowy w sekcji, przedmiot specjalistyczny w dyscyplinie.

⁴ Ćwiczenia, wykład, seminarium.

⁵ Zgodna z programem kształcenia w Szkole Doktorskiej.

	uzupełniająca	• Levitsky, S., Way, L. A. (2010). Competitive Authoritarianism: Hybrid Regimes after the Cold War. Cambridge University Press. • Mudde, C., Rovira Kaltwasser, C. (2017). Populism: A Very Short Introduction. Oxford University Press. • Tarrow, S. (2022). Power in Movement: Social Movements and Contentious Politics. Wyd. 4. Cambridge University Press. • Bennett, W. L., Segerberg, A. (2013). The Logic of Connective Action: Digital Media and the Personalization of Contentious Politics. Cambridge University Press.
--	----------------------	---

4. CELE, TREŚCI I EFEKTY UCZENIA SIĘ

4.1. Cele przedmiotu (z uwzględnieniem formy zajęć) C1. Pogłębienie wiedzy teoretycznej i porównawczej dotyczącej współczesnych systemów politycznych, ich instytucji, mechanizmów legitymizacji oraz procesów demokratyzacji i autokratyzacji, z uwzględnieniem krytycznej oceny konkurencyjnych podejść badawczych (W). C2. Rozwinięcie umiejętności wyjaśniania genezy, zróżnicowania i dynamiki ruchów antysystemowych oraz ich relacji z partiami politycznymi, instytucjami państwa i społeczeństwem obywatelskim, przy zachowaniu rozróżnienia między antysystemowością, antyestablishmentowością, populizmem i radykalizmem (C). C3. Doskonalenie warsztatu badawczego w zakresie konceptualizacji i operacjonalizacji pojęć, formułowania problemów i hipotez badawczych, doboru przypadków oraz stosowania metod porównawczych i analizy materiałów źródłowych do badania systemów politycznych i ruchów kontestacyjnych (W). C4. Kształtowanie samodzielności i odpowiedzialności naukowej poprzez rozwijanie zdolności krytycznej oceny literatury i danych, konfrontowania alternatywnych wyjaśnień, prowadzenia debaty akademickiej oraz prezentowania własnych ustaleń z uwzględnieniem ograniczeń metodologicznych i zasad etyki badań. (C)	4.2. Treści programowe W1. System polityczny jako przedmiot badań politologicznych. Relacje między pojęciami systemu politycznego, reżimu politycznego, państwa i ładu instytucjonalnego. Podejście systemowe, neoinstytucjonalne i społeczno-strukturalne. Znaczenie instytucji formalnych i nieformalnych. Problemy wyjaśniania stabilności i zmiany politycznej oraz ograniczenia porównań między systemami. W2. Typologie współczesnych reżimów i rozwiązań ustrojowych. Demokracje, reżimy autorytarne i hybrydalne – kryteria klasyfikacji i spory definicyjne. Parlamentaryzm, prezydencjalizm i semiprezydencjalizm. Modele demokracji większościowej i konsensualnej. Podział władzy, odpowiedzialność polityczna oraz relacje między konstrukcją instytucjonalną a praktyką sprawowania rządów. W3. Reprezentacja polityczna, systemy partyjne i legitymizacja władzy. Partie i systemy wyborcze jako mechanizmy organizowania reprezentacji. Podziały socjopolityczne, fragmentaryzacja i polaryzacja systemów partyjnych. Zaufanie do instytucji, kryzys reprezentacji i delegitymizacja elit. Relacje między zmianami struktury rywalizacji politycznej a przestrzenią działania ruchów kontestacyjnych. W4. Antysystemowość jako kategoria analityczna. Klasyczne i współczesne ujęcia antysystemowości, ze szczególnym uwzględnieniem propozycji Giovanniego Sartoriego i Giovanniego Capoccii. Antysystemowość ideologiczna i relacyjna. Rozróżnienie opozycji wobec rządu, elit i zasad ustrojowych. Związki oraz różnice między antysystemowością, populizmem,
--	---

radikalizmem i ekstremizmem. Partie, ruchy społeczne i nieformalne sieci kontestacji jako odrębne kategorie aktorów.

W5. Geneza i dynamika mobilizacji antysystemowej. Teorie mobilizacji zasobów, struktury możliwości politycznych, ram interpretacyjnych i tożsamości zbiorowej. Znaczenie nierówności, konfliktów kulturowych i poczucia wykluczenia. Zróżnicowanie ideologiczne ruchów kontestacyjnych. Przywództwo, organizacja, rekrutacja i repertuary protestu. Procesy radykalizacji, deradykalizacji, instytucjonalizacji i demobilizacji.

W6. Cyfrowy i transnarodowy wymiar kontestacji politycznej. Działanie zbiorowe i działanie konektywne, oparte na spersonalizowanej komunikacji sieciowej. Rola platform cyfrowych w mobilizacji, tworzeniu wspólnot i organizowaniu protestów. Narracje spiskowe, dezinformacja i polaryzacja komunikacyjna jako problemy badawcze. Transnarodowe sieci aktywizmu oraz dyfuzja idei i repertuarów działania.

W7. Ruchy antysystemowe a trwałość i transformacja reżimów politycznych. Kontestacja porządku autorytarnego a mobilizacja przeciw zasadom demokracji. Warunki demokratyzującego i antydemokratycznego oddziaływania ruchów. Erozja demokracji, zmiana konstytucyjna i odporność instytucji. Strategie reakcji państwa: dialog, włączanie do instytucji, kooptacja i represje. Dylematy ochrony demokracji w kontekście pluralizmu i praw obywatelskich.

C1. Konceptualizacja i operacjonalizacja antysystemowości. Krytyczna dyskusja wybranych tekstów teoretycznych. Opracowanie definicji roboczych i wskaźników pozwalających odróżniać antysystemowość od antyestablishmentowości i opozycyjności. Przygotowanie schematu klasyfikacji aktorów politycznych oraz jego sprawdzenie na krótkich materiałach źródłowych. Identyfikacja przypadków granicznych i ryzyka arbitralnego etykietowania.

C2. Porównawcza analiza systemów politycznych. Zestawienie wybranych przypadków według wspólnych kryteriów: organizacji władzy, zasad rywalizacji, mechanizmów kontroli i możliwości uczestnictwa politycznego. Konfrontacja regulacji ustrojowych z praktyką polityczną. Krytyczna interpretacja wskaźników demokracji i autorytaryzmu, z uwzględnieniem trafności pomiaru, porównywalności danych i niepewności ocen.

C3. Analiza programów, manifestów i dyskursu kontestacyjnego. Budowa klucza kodowego i analiza wybranych materiałów ruchów oraz partii politycznych. Rozpoznawanie sposobów definiowania przeciwnika, delegitymizowania instytucji i konstruowania alternatywnego porządku. Porównanie deklaracji programowych z praktyką działania. Ocena spójności interpretacji oraz zgodności kodowania między badaczami.

C4. Porównawcze studium mobilizacji i rozwoju ruchów. Analiza dwóch wybranych ruchów działających w odmiennych kontekstach instytucjonalnych. Rekonstrukcja ich genezy, zasobów, struktur organizacyjnych, przywództwa i repertuarów działania. Wyjaśnianie różnic w skali mobilizacji i rezultatach protestu. Badanie relacji ruch–partia oraz procesów instytucjonalizacji i zmiany strategii.

C5. Badanie mobilizacji w środowisku cyfrowym. Analiza próby publicznie dostępnych komunikatów internetowych dotyczących wybranego protestu lub kampanii kontestacyjnej. Identyfikacja ram mobilizacyjnych, sposobów personalizacji przekazu i powiązań między aktorami. Krytyczna ocena wiarygodności treści. Omówienie ograniczeń doboru próby, ochrony uczestników badania i etyki wykorzystywania danych cyfrowych.

C6. Ocena skutków kontestacji i reakcji instytucji państwa. Rekonstrukcja sekwencji wydarzeń w wybranym przypadku z wykorzystaniem analizy procesu. Rozpatrzenie konkurencyjnych wyjaśnień wpływu protestu, represji, negocjacji i kooptacji na zmianę polityczną. Debata problemowa nad granicami demokratycznej tolerancji i zasadnością stosowanych środków ochrony porządku ustrojowego.

C7. Projektowanie i prezentacja autorskiego badania. Opracowanie projektu dotyczącego relacji między cechami systemu politycznego a mobilizacją antysystemową. Przedstawienie problemu badawczego, luki w literaturze, pytań lub hipotez, ram teoretycznych, doboru przypadków, metod i źródeł danych. Wzajemna recenzja projektów oraz dyskusja nad ich wykonalnością, ograniczeniami i możliwym wkładem w rozwój wiedzy.

5. PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Przedmiotowy efekt uczenia się	Doktorant, który zaliczył przedmiot	Odniesienie od efektów uczenia się w Szkole Doktorskiej (zgodnie z programem kształcenia w Szkole Doktorskiej)
w zakresie WIEDZY:		
W01	zna i rozumie w stopniu umożliwiającym rewizję istniejących paradygmatów – światowy dorobek, obejmujący podstawy teoretyczne oraz zagadnienia ogólne i wybrane zagadnienia szczegółowe – właściwe dla dyscypliny nauki o polityce i administracji, w której przygotowuje rozprawę doktorską	SD_W01
W02	zna i rozumie główne tendencje rozwojowe dyscyplin naukowych, w których odbywa się kształcenie, związane z prowadzoną tematyką badawczą lub projektową	SD_W02
W03	zna i rozumie fundamentalne dylematy współczesnej cywilizacji, w tym formułuje ważne, bieżące i nierozwiązane problemy w dziedzinie nauki, w której odbywa kształcenie szczególnie w zakresie dyscypliny nauki o polityce i administracji, w której przygotowuje rozprawę doktorską, w tym w języku obcym	SD_W07
w zakresie UMIEJĘTNOŚCI:		
U01	potrafi zdefiniować cel i przedmiot badań naukowych lub działalności projektowej, formułować hipotezy badawcze w zakresie dyscypliny nauki o polityce i administracji, w której przygotowuje rozprawę doktorską oraz dokonywać krytycznej analizy i oceny wyników badań naukowych, działalności eksperckiej i innych prac o charakterze twórczym oraz ich wkładu w rozwój wiedzy	SD_U01
U02	potrafi wykorzystywać wiedzę z różnych dziedzin nauki do twórczego identyfikowania, formułowania i innowacyjnego rozwiązywania złożonych problemów lub wykonywania zadań o charakterze badawczym lub projektowym	SD_U03
w zakresie KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH:		
K01	jest gotów do myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy	SD_K04

6. SPOSOBY WERYFIKACJI OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

	Sposób weryfikacji (+/-)
--	--------------------------

Przedmiotowe efekty uczenia się	Egzamin ustny/pisemny			Kolokwium			Projekt			Aktywność na zajęciach			Praca własna			Praca w grupie			Inne		
	Forma zajęć			Forma zajęć			Forma zajęć			Forma zajęć			Forma zajęć			Forma zajęć			Forma zajęć		
	W	C	S	W	C	S	W	C	S	W	C	S	W	C	S	W	C	S	W	C	S
W01	+				+			+			+										
W02	+				+			+			+										
W03	+				+			+			+										
U01	+				+			+			+										
U02	+				+			+			+										
K01	+				+			+			+										

7. KRYTERIA OCENY STOPNIA OSIĄGNIĘCIA EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Forma zajęć	Ocena	Kryterium oceny
Wykład (W) ⁶	3,0	łącznie wynik aktywności (20% oceny) oraz odpowiedzi na pytania (80% oceny) na poziomie 51-60% wg przyjętej punktacji.
	3,5	łącznie wynik aktywności (20% oceny) oraz odpowiedzi na pytania (80% oceny) na poziomie 61-70% wg przyjętej punktacji.
	4,0	łącznie wynik aktywności (20% oceny) oraz odpowiedzi na pytania (80% oceny) na poziomie 71-80% wg przyjętej punktacji.
	4,5	łącznie wynik aktywności (20% oceny) oraz odpowiedzi na pytania (80% oceny) na poziomie 81-90% wg przyjętej punktacji.
	5,0	łącznie wynik aktywności (20% oceny) oraz odpowiedzi na pytania (80% oceny) na poziomie 91-100% wg przyjętej punktacji.
ćwiczenia (C) ⁷	3,0	łącznie wynik aktywności (50% oceny) oraz projektu (50% oceny) na poziomie 51-60% wg przyjętej punktacji.
	3,5	łącznie wynik aktywności (50% oceny) oraz projektu (50% oceny) na poziomie 61-70% wg przyjętej punktacji.
	4,0	łącznie wynik aktywności (50% oceny) oraz projektu (50% oceny) na poziomie 71-80% wg przyjętej punktacji.
	4,5	łącznie wynik aktywności (50% oceny) oraz projektu (50% oceny) na poziomie 81-90% wg przyjętej punktacji.
	5,0	łącznie wynik aktywności (50% oceny) oraz projektu (50% oceny) na poziomie 91-100% wg przyjętej punktacji.

Przyjmuję do realizacji

.....

⁶ Niepotrzebne usunąć.

⁷ Niepotrzebne usunąć.

